

KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Driemaandelijke uitgave van de Provincie Antwerpen/Kasteel d'Ursel, Hingene | 8ste jaargang # 31 | augustus–september–oktober 2012

IN VUUR EN VLAM

PROVINCIE
ANTWERPEN

© Cie Carabosse - Sylvie Monier

In vuur en vlam

Van eind april tot begin juli liep de tentoonstelling 'Zomers in Hingene'. Verspreid over drie verdiepingen vertelden we voor het eerst het hele verhaal van het kasteel en zijn bewoners. Nadien werden de bruiklenen teruggebracht naar hun eigenaars. Veel stukken zijn echter eigendom van het kasteel of werden langdurig in bruikleen gegeven door de huidige hertog. Daardoor is het mogelijk om de tijdelijke tentoonstelling grotendeels om te vormen tot een meer permanente opstelling. Ze zal nog zeker tot het einde van het jaar in de kasteelkamers blijven staan. Groepen zijn welkom na voorafgaande afspraak, voor individuele bezoekers is Open Monumentendag – op 9 september – de eerstvolgende gelegenheid.

Intussen waren er natuurlijk ook Kasteel-feesten. Hiernaast en op de volgende bladzijden vind je alvast een kleine terugblik op het 18de-eeuwse huwelijksfeest. Maar we kijken meteen ook vooruit naar wat komen gaat. En de nabije toekomst belooft spectaculair te worden. Op 24 en 25 augustus zet de Franse Compagnie Carabosse het hele kasteeldomein in vuur en vlam. Vuurwerk komt er niet aan te pas, maar wel vuurinstallaties die luisteren naar mysterieuze namen als 'Les Bonhommes', 'La Moulinsard' en 'Les Funambrûles'. Het ontwerp is ronduit adembenemend en dit wordt een spektakel dat je écht gezien moet hebben; een schitterende opener van alweer een nieuw seizoen in een eeuwenoud kasteel ...

PETER BELLENS

gedeputeerde voor cultuur

KOEN DE VLIEGER-DE WILDE

beheerder kasteel d'Ursel

COLOFON Kasteel d'Ursel
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene
www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 11
info@kasteeldursel.provant.be
IBAN BE54091018504797
BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen:

Cathy Berx, gouverneur-voorzitter,
Peter Bellens, Rik Röttger,
Koen Helsen, Marc Wellens,
Inga Verhaert en Bart De Nijn, leden
en
Danny Toelen, provinciegriffier.

Jaargang 8, nummer 31,
augustus–september–oktober 2012

Redactie: Veerle Moens en Koen De Vlieger-De Wilde,
met medewerking van Elise Simoens.

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: Drukkerij De Bie, Duffel

Oplage: 4500 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Gratis magazine

Wil je het magazine van kasteel d'Ursel thuis ontvangen? Bezorg ons dan je adresgegevens. Alle nummers zijn ook terug te vinden op de website.

Nieuwsbrief

Wil je nog beter geïnformeerd zijn over het reilen en zeilen binnen het kasteel? Schrijf je dan via de website gratis in op de e-nieuwsbrief.

Kasteelheer voor één dag

Het kasteel kan gehuurd worden voor recepties, seminaries, ontvangsten, diners, ... Voor meer info, de huurovereenkomst en een aanvraagformulier kan je ons bellen of surfen naar de website.

Ze hebben ja gezegd!

Tijdens het tweede weekend van juni stond het hele kasteeldomein op zijn kop voor het 18de-eeuwse huwelijk van graaf Wolfgang-Guillaume d'Ursel met zijn prinses Flore d'Arenberg. Vanaf woensdag sloegen de eerste edellieden, marktkramers en soldaten hun tenten op. Op zondag was hun aantal gegroeid tot meer dan tweehonderd. Klokslag twee uur maakten de bruidskoetsen hun intrede. Daarna volgde de ceremonie. Vanuit het kasteel schreed de processie plechtig over de oprijlaan tot in de huwelijktent. Een bisschop voltrok de verbintenis in aanwezigheid van alle adellijke gasten. Met een indrukwekkende parade en saluutschoten eerden de regimenten het jonge paar. Duizenden bezoekers genoten van de feestelijkheden, flaneerden door de tentenkampen en snuisterden in de 18de-eeuwse winkeltjes. Als afsluiter nodigde Wolfgang-Guillaume d'Ursel zijn bruid uit voor de openingsdans. Dan brachten ze samen met hun familie en alle adellijke genodigden een grote slotdans voor het kasteel. En nog een half uurtje later begon het zachtjes te regenen ...

Verderop in dit magazine serveren we alvast enkele zwartwitbeelden van deze onvergetelijke dag. De hele reportage – ook in kleur – vind je via onze website www.kasteeldursel.be.

De verkeerde bruid

In het vorige magazine verscheen een artikel over de blijde intredes van de pasgetrouwde graven en hertogen. Het werd geïllustreerd door een afbeelding van Isabelle de Clermont-Tonnerre in haar bruidsjurk (anno 1873). De inkt was nog niet droog of we kregen al een mail van Frieda Sorber, conservator van de historische collectie in het Antwerpse Modemuseum: 'Bladerend in het nieuwe magazine kwam ik iets tegen dat eigenlijk vestimentair onmogelijk is. De bruidsjurk van Isabelle de Clermont-Tonnerre dateert helemaal niet uit 1873, maar is een stuk ouder. Het gaat ook niet om hergebruik van een oudere japon – iets dat trouwens meer in Hollywood voorkwam dan in het echte leven – want dan zou ze tenminste een kapsel van 1873 gehad hebben.'

'Deze onbekende bruid is vermoedelijk ergens tussen 1855 en 1860 gehuwd. Haar haar heeft de typische middenscheiding uit die periode. Haar eenvoudige japon heeft afhangelende schouders, beklemtoond door laag ingezette mouwen. De ronde kraag vult een hoge ronde halsuitsnijing aan. Haar bruidssluier is vermoedelijk in tule, met geappliqueerde bloemen in kant gemaakt. Het motief van de stroken die het lijfje van de japon versieren sluit er mooi bij aan. In 1873 zag een bruid er heel anders uit. Het haar zou hoog opgestoken zijn, met veel krullen en het lijfje van de japon zat strakker. Ook de rokken – niet te zien afbeelding – waren helemaal anders.' De afbeelding komt uit een fotoboek dat hertog Henri d'Ursel halverwege de 20ste eeuw zelf samenstelde met oude foto's en prentjes. Hij schreef er ook de identificatie bij, maar zette er wel een vraagteken achter. Een voorzichtigheid, die wij beter ook aan de dag hadden gelegd ...

Het bruidsgezelschap in de spiegelzaal

Twee nieuwe poorten

Momenteel legt de gemeente Bornem de laatste hand aan de vernieuwde Louis De Baerdemaekerstraat. Daarbij werd ook het regenwater van zestig huizen afgeleid naar de walgrachten, die vanaf nu altijd goedgevuld zouden moeten zijn. Dat is goed voor de vissen en de eenden, maar nog veel beter voor het uitzicht van de vele waterpartijen. Tegelijk worden ook de twee toegangspoorten van de platanendreef gerestaureerd. De herstelling van het metselwerk is nog volop bezig, terwijl de poorten in het atelier onder handen worden genomen. Binnenkort worden de werken opgeleverd en er is opnieuw een stuk van het domein in zijn oude glorie hersteld.

Kasteelfeesten 2012

Compagnie Carabosse

Kasteel d'Ursel

in vuur en vlam

Op 24 en 25 augustus zet Compagnie Carabosse het kasteeldomein in vuur en vlam met poëtische vuurinstallaties en feeëriek muziek. Nadine Guinefoleau, artistiek medewerkster van het gezelschap, vertelt meer over deze Franse vuurstokers.

Compagnie Carabosse werd vijftien jaar geleden opgericht door een groepje vrienden in Saint-Christophe-sur-Roc, een klein dorpje in het departement Deux-Sèvres. Nadine: 'In het begin organiseerden we de meest uiteenlopende animaties: gaande van vuurwerk tot het opluisteren van carnavalsactiviteiten. We werkten zeer lokaal. De vraag werd alsmaar groter

waardoor we steeds professioneler werden en ons uiteindelijk helemaal in dit avontuur hebben gestort. Aanvankelijk gebruikten we enkel vuurwerk, maar ondertussen is ons aanbod uitgebreid en verfijnd. We werken met alle mogelijke vormen van vuur en vlammen en creëren heuse vuurinstallaties.'

De vuurinstallaties van Compagnie Carabosse worden steeds op maat van de locatie gemaakt en vragen telkens opnieuw een grondige productievoorbereiding. Nadine: 'Vooraleer we een overeenkomst sluiten met de plaatselijke organisator, brengen we altijd een bezoek met meerdere mensen van de compagnie. De artistieke eigenheid van onze projecten wordt immers sterk bepaald door het karakter van de omgeving. Het is belangrijk dat we ons helemaal onderdompelen in de sfeer om ze optimaal te benutten. De locatie speelt uiteindelijk een grote rol in onze productie. We willen er een nieuwe blik op werpen door ze helemaal te omgeven door vuur en vlammen. Het is een uitdaging voor ons om te experimenteren met deze locaties en ze een nieuwe gezicht te geven. Veel van de plekken waar we spelen, zijn 's nachts zelfs niet toegankelijk voor het publiek.' Tijdens het eerste bezoek wordt ook de omvang bepaald van de ploeg die het project uiteindelijk ter plaatse zal voorbereiden. Nadine: 'In Hingene beginnen we al een week vooraf met een team van

KASTEEL D'URSEL IN VUUR EN VLAM

COMPAGNIE CARABOSSE

Praktische info

Vrijdag 24 augustus en
zaterdag 25 augustus 2012

De poorten gaan open vanaf 21 uur,
de kaarsen worden aangestoken
vanaf 22 uur. Tot 1 u kan je langs
de vuurinstallaties op het domein
wandelen.

Prijs

5 euro (kinderen tot 12 jaar gratis)

Bestel nu al je tickets via
www.terrano2012.be
of Info Cultuur 03 338 95 85.

Mis deze unieke ervaring niet,
want hier gloei je nog lang van na!

elf mensen uit ons gezelschap met het voorbereidend werk. We krijgen er hulp van zes plaatselijke medewerkers om onze installaties te monteren en later ook de vuren aan te steken.

Compagnie Carabosse is wereldvermaard en was eerder te gast in Engeland, Duitsland, Rusland, Australië, Mali, Canada, Oekraïne, Brazilië, Burkina Faso, Vietnam en Singapore. En nu dus ook in Hingene. Nadine: 'Het kasteeldomein is een bijzondere plek voor ons. De aanwezigheid van het bos, de vijver én het kasteel maken het een erg complete speelplek. Vaak moeten we uitnodigingen om te komen spelen weigeren. Dat heeft vooral te maken met veiligheidsoverwegingen of de speelmogelijkheden die te beperkt zijn.

Aangezien we met vuur werken, worden er uitgebreide veiligheidsmaatregelen genomen. We moeten daarbij rekening houden met de circulatie van het publiek en met de afstand tussen de bezoekers en onze vuurobjecten. Gelukkig weet iedereen wel van kindsbeen af dat spelen met vuur gevaarlijk is en blijft. We dragen zelf

aangepaste kledij en zorgen er voor dat niemand gevaar loopt. Het is immers de bedoeling dat ook gezinnen met kinderen langs onze installaties kunnen wandelen.' Enkele van de vermaarde vuurkunstenaars van Compagnie Carabosse maakten eerder al de machinerie voor Royal de Luxe, het gezelschap dat de reuzen, de duiker en de olifant naar de Zomer van Antwerpen bracht. Nadine: 'Zowel Royal de Luxe als Compagnie Carabosse brengen straatspektakels van grote omvang met ingewikkelde machinerie, maar daar houdt de vergelijking ook helemaal op.' Waaraan mogen de bezoekers zich verwachten? Nadine: 'Aan de ingang worden de gasten verwelkomd door constructies van vierehalve meter hoog, getooid met onze typische vuurpotten. Op de grasvelden vind je bewegende metalen figuren en allerlei installaties met gloeiende kolen. Centraal staat, een fontein die water en vuur vrolijk weet te verzoenen. In de liefdestunnel en in de lindenbomen langs de oprijlaan hangen tientallen gloeilampen die werden omgebouwd tot olielampjes.

De paden en de oevers zijn afgeboord met honderden vuurpotten en enkele indrukwekkende vuurspuwers. Op de vijver rond het kasteel drijven brandende waterlelies en staan enkele metershoge 'Tulipes de Feu'. Verder komen er in het water ook metalen bollen van tweeënhalve meter hoog met vijftig vuurpotten. De blikvanger is 'Edmonde', een grote mechanische bloem die zich onophoudelijk opent en sluit. De majestueuze bomen worden verbonden met lianen van vuurpotten. En in het bos ontmoet je tientallen 'Marcells de Feu': de bekende mouwloze T-shirts, die werden omgevormd tot lampions.' Naast het vuur speelt ook de muziek een belangrijke rol. Het zijn originele composities die live worden uitgevoerd. Een bezoek aan Compagnie Carabosse is vooral een totaalervaring. Je beleeft onze producties met zowat al je zintuigen, die sowieso al verscherpt worden bij het vallen van de duisternis en de nacht.' ■

VEERLE MOENS
Kasteel d'Ursel

Een Fins-Peruviaans duo

Origineler had de samenstelling van het Duo Versos, dat ook in het dagelijks leven een koppel vormt, maar moeilijk kunnen zijn. Hij, Claudio Constantini, is een Peruviaanse pianist en bandoneonspeler; zij, Suvi Myöhänen, is een Finse violiste. Op 30 september speelt het duo een concert waarbij klassiek repertoire afgewisseld wordt met Argentijnse tango.

Een muzikaal koppel met gemengd Fins-Peruviaanse achtergronden spreekt tot de verbeelding. Ervaren jullie die combinatie als een bijzondere rijkdom bij het musiceren?

CLAUDIO CONSTANTINI: 'Ik ontmoette Suvi toen zij in Peru kwam studeren. Twee maanden later speelden we al samen concerten. Aanvankelijk richtten we ons eigenlijk enkel op het klassieke repertoire voor viool en piano. Maar ik voelde toch de voortdurende drang om ook met mijn eigen cultuur bezig te zijn. De Latijns-Amerikaanse muziek is een taal die ik via mijn musicerende ouders en grootouders van binnenuit ken. Nu blijkt tango ook in Finland erg populair te zijn. Suvi hield sowieso al erg van de Argentijnse Astor Piazzolla, maar het was pas door mij te ontmoeten dat ze zich ook ten volle op het repertoire gooide. Uiteindelijk zijn we beiden naar Rotterdam getrokken waar aan het conservatorium verrassend genoeg een heus departement voor Argentijnse tango bestaat.'

Hebben jullie de klassieke muziek dan vaarwel gezegd?

CONSTANTINI: 'Absoluut niet. We spelen weliswaar beiden in een aantal ensembles die exclusief zijn toegespitst op Latijns-Amerikaanse muziek, maar ook het klassieke repertoire blijft belangrijk voor ons. Zo stelden we voor het concert in het kasteel een programma samen waarin de Europese componisten Claude Debussy en Manuel de Falla worden afgewisseld met Argentijnse tango. Ons grootste doel daarbij is om de luisteraars onder te dompelen in een heel gamma aan verschillende

sferen en gemoedstoestanden. De heel intieme *Images* van Claude Debussy voor piano solo waarmee ik het concert open, zijn op dat vlak een ideale opwarmer. Erna speel ik samen met mijn echtgenote Manuel de Falla's veel spontanere *Suite Populaire Espagnole*. De Falla liet zich inspireren door Spaanse volksdansen wat natuurlijk zorgt voor heel andere sferen. Toch zullen de luisteraars voelen dat de Falla en Debussy ook heel wat gelijkenissen vertonen. We weten dat Frankrijk sinds de wereldtentoonstelling van 1889 in de ban was van exotische invloeden. Het was dus geen toeval dat heel wat buitenlandse kunstenaars, onder wie ook de Spanjaard de Falla, met open armen ontvangen werden in Parijs. Rond 1910 waren de Falla en Debussy er tegelijk werkzaam en beïnvloedden ze elkaar wederzijds.

Claudio Constantini op bandoneon

'Ik voelde toch de drang om ook met mijn eigen cultuur bezig te zijn.'

Ene Gustavo Beytelmann blijkt de link te vormen tussen het klassieke en het Argentijnse luik van jouw concert. Wie is hij?

CONSTANTINI: 'De Argentijnse componist Beytelmann past perfect op die plaats in ons programma omdat hij in zijn oeuvre invloeden van de tango verzoent met de hedendaagse West-Europese muziktaal. Hij speelde tango met niemand minder dan Astor Piazzolla, maar studeerde eveneens piano en compositie. We spelen zijn *Bathseba in bad* voor viool en piano. Het werkje verwijst naar het gelijknamige schilderij van Rembrandt en komt uit een grotere reeks composities *Een Argentijn in het Louvre*.'

Tijdens het tweede deel van het concert speel je ook bandoneon. Kan je ons even inwijden in de wereld van dat instrument?

CONSTANTINI: 'De bandoneon mag dan al spontaan geassocieerd worden met Argentijnse tango, toch is het instrument uitgevonden in Duitsland. De concrete

aanleiding was de nood aan een orgel voor het dorpskerkje van het Duitse Karlsfeld in de jaren 1850. Bij gebrek aan budget ging men op zoek naar een goedkoper alternatief en werd de bandoneon uitgevonden. Dit 'goedkope orgeltje' werd aanvankelijk enkel lokaal gebruikt voor misvieringen. Later vond het ook zijn weg naar de volksmuziek. Nog voor de start van de twintigste eeuw, belandde het instrument via immigranten in Argentinië.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden alle Duitse bandoneonfabrieken verwoest. Nu blijkt echter dat de professionele bandoneonisten van vandaag nog altijd op de kwaliteitsvolle instrumenten spelen van voor de oorlog. Enkel de laatste tien jaar komt er wat kentering in de bandoneonbouw.'

Vanwaar de populariteit van de bandoneon in de Argentijnse tango?

CONSTANTINI: 'De klankkwaliteit en de mogelijkheden qua articulatie en expressie passen niet enkel uitstekend bij de Argentijnse tango, ze hebben het repertoire zelfs fundamenteel beïnvloed. Je kan het instrument voor heel wat verschillende doeleinden inzetten: het kan heel intiem klinken of juist erg percussief. Wij zullen dat demonstreren in een aantal werken

van Astor Piazzolla. We spelen eerst zijn *Adiós Nonino*. Piazzolla componeerde dit aandoenlijke werk meteen nadat hij gehoord had dat zijn vader overleden was. Sinds dit werk uitgevoerd werd tijdens het huwelijk van prinses Máxima, moeten we het in Nederland gegarandeerd als bisnummer spelen. We eindigen ons concert normaal gezien met de uitbundige *Grand Tango*, maar als de mensen dat vragen, willen we gerust nog een tijdje doorgaan.' ■

ELISE SIMOENS

DUO VERSOS

Zondag 30 september 2012 · 11 uur · 14 euro

Programma

Images (boek II) van Debussy
Suite Populaire Espagnole van De Falla
Bethsheba van Beytelmann
Aller & Retour van Mosalini
Malena (arr. Duo Versos) van Demare
 Een selectie van composities van Piazzolla

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

De silhouetmachine van Lavater

Al eeuwenlang snijden kunstenaars met mes of schaar taferelen uit papier. De oudste silhouetportretten vinden we terug op Grieks aardewerk, Romeinse munten en andere kunstvoorwerpen. Volgens Plinius de Oude ligt de oorsprong van de silhouetkunst in de mythe van het Korinthische meisje Dibutade. Zij werd van haar geliefde gescheiden door de oorlog. Wanneer ze

afscheid namen, verscheen er op de muur een schaduw van zijn gezicht door het licht van een kaars. Dibutade tekende het profiel met krijt op de muur. Haar vader drukte later een stuk klei binnen de lijnen en bakte er een afbeelding van. Zo herinnerde Dibutade zich haar geliefde voor altijd en legden de Griekse vader en dochter de basis voor de silhouetkunst.

In het silhouetkabinet

Het woord 'silhouet' komt van Etienne de Silhouette (1709–1769), de Franse minister van Financiën aan het hof van Louis xv. Zijn belastingmaatregelen vielen erg slecht en hij werd met vervroegd pensioen gestuurd. In zijn kasteel in Bry-sur-Marne, vlakbij Parijs, wijdde hij zich volledig aan zijn grote passie: het knippen van figuren uit papier.

In de achttiende eeuw werd de silhouetkunst ook bijzonder populair bij de adel. Ze lieten hun wapen uitsnijden en inlijsten of ze kozen voor bijelstaferelen, landschappen, dieren of portretten van hun familieleden. Ze knipten zelf portretten als tijdverdrijf of gaven opdrachten aan professionele knippers die er voor betaald werden. Ook schrijvers als Goethe en Hans Christian Andersen waren zeer bedreven.

De populariteit van de geknipte portretten werd ondersteund door de opkomst van de fysiognomie. Volgens deze dubieuze wetenschap kan je karaktereigenschappen afleiden uit de gezichtskenmerken en het profiel. De grondlegger was de Zwitserse dominee Johann Kaspar Lavater. Rond 1775 ontwierp hij ook een *machine pour tirer des silhouettes*: een stoel met aan één kant een houten geraamte, waarop een blad papier werd gespannen en aan de andere kant een brandende kaars. Met dit toestel kon hij zeer zorgvuldig de schaduw van iemands gelaat overtekenen. Die tekeningen gebruikte hij als vertrekpunt voor zijn psychologische analyses. Ook na de uitvinding van de fotografie bleef de knipkunst populair. In het archief vonden we enkele portretten die gemaakt werden tijdens de Wereldtentoonstelling in Brussel in 1910. De Engelsman baron Henri Scotford knipte er de silhouetten van hertog Robert d'Ursel, zijn echtgenote Sabine Franquet de Franqueville en zijn moeder Antonine de Mun. Ze werden bewaard als souvenirs.

Silhouet van hertogin Antonine de Mun

De laatste jaren kent de papierknipkunst een revival. De bekende Nederlandse illustratrice Fiep Westendorp tekende in de jaren zeventig de inmiddels legendarische zwart-wit silhouetten bij de Jip en Janneke verhalen van Annie M.G. Schmidt. De Amerikaanse Kara Walker knipt spectaculaire, wandvullende knipkunstwerken, die haar in 2007 een plekje gaven op de lijst van de honderd meest inspirerende kunstenaars volgens Time Magazine. Rob Ryan, een Britse knipkunstenaar maakt illustraties voor tijdschriften als *Elle* en *Vogue*.

En ook wij lieten ons nog inspireren door Dibutade en Lavater voor het ontwerp van ons eigen 'silhouetkabinet'. Tijdens een bezoek aan het kasteel op kindermaat kan je er jezelf in laten vereeuwigen met een zelfgetekend silhouetportret. ■

VEERLE MOENS
Kasteel d'Ursel

HIER MET DE PRUIK!

Vanaf oktober wordt het kasteel volop toegankelijk op kindermaat. Jonkers en jonkvrouwen kunnen er zich in groepsverband laten onderdompelen in de achttiende eeuw.

Rondleiding

Tijdens een wandeling door het kasteel maken ze kennis met het leven van de kinderen die er woonden. We starten met een kort introductiefilmje. Hoe kleedden ze zich? Van wie kregen ze les? En wat leerden ze? Welke spelletjes werden er gespeeld? We volgen ook de avonturen van Conrard-Albert d'Ursel, die op zoek ging naar een vrouw, maar trouwde met haar handschoen. Zo vernemen ze spelenderwijs meer over de leef-, eet- en wooncultuur in de achttiende eeuw. De rondleiding wordt in stijl afgesloten met een groepsdans.

Atelier

Wie na de rondleiding helemaal is opgewarmd, kan zelf aan de slag in een atelier. Hier steek je de handen uit de mouwen met pruiken of kruip je in het silhouetkabinet voor een zelfgeknipt portret.

Mail of bel ons voor meer info.

Silhouetten van hertog Robert d'Ursel en zijn echtgenote Sabine Franquet de Franqueville

de monde, en toute simplicité et sans le moindre effort. C'est
 une jeune femme curieuse d'un beau regard, la tête ouverte, les
 yeux bleus et bien fait, la main fine, les pieds petits, la voix douce
 et plus que la beauté de son visage, le moral exprime sa jeunesse,
 sa candeur sincère, l'esprit est libre et vaillant, elle aime à lire et à
 élever sa pensée et sa réflexion - elle est libre et vaillante, elle aime à lire
 et dans son joli et bon visage, la sérénité de sa vie et son orgueil
 dans son regard et dans toute sa personne petite mais bien faite.

Een brief aan de

L'autre, entre de cette façon et qui existe au bout de dix des copies que
 je vous envoie, elle est le seul d'entre eux, qui de sa vie n'a jamais eu
 trop peu complètement la notion que vous devez d'elle. Qu'il vous suffise
 d'apprendre par sa bouche, ce que est son d'être au monde, fier d'être
 Belge et de s'être vu de Sappho et plus heureux qu'elle ne peut dire d'être

franc d'être

P.S. que celui qui lire ces quelques lignes par son intérêt, s'il
 se peut, vous parle de vous, et ne peut, en votre nom, rien dire de
 vous à vos amis devant eux, et que vous conceviez en même temps
 vous les traditions que vous avez et personnellement vives. Que cela
 sacrifie ses intérêts personnels aux intérêts généraux, pour garder, comme
 la fleur la plus précieuse, l'esprit de l'unité qui nous a toujours unifiés,
 et que, en tout, que cette unité soit une habitude et habitée
 par un grand nombre, nos ombres s'élèvent toujours bien, en leur vie les
 ombres de leur vie s'élèvent et s'élèvent bien, en leur vie les ombres

Hieronymus

Bruxelles 1877.

toekomst

Iedereen die begint te werken in een oud gebouw hoopt stiekem een schat te zullen vinden: een klein fortuin achter een losse steen, een dagboek onder een plankenvloer, een glimp van de vroegere bewoners. Dat was bij de restauratie van het kasteel niet anders ...

Erfgoedconsulente Joke Bungeneers begeleidt sinds 2001 de restauratiewerken: 'De meeste ontdekkingen deden we bij de demontage van de wandbespanningen. Op de muren vonden we graffiti van de mannen die ze honderden jaren geleden hadden geplaatst, maar bijvoorbeeld ook tapiessiersgerei dat achter een paneel met blauw behang was vergeten. Hier en daar kwamen ook restanten van muurschilderingen tevoorschijn en onder de plankenvloeren lag regelmatig een muizen- of rattenskelet. Op de tweede verdieping vonden we bovenop een kast een vogelskelet. Het lag in een nestje dat was gemaakt van hertogelijke visitekaartjes die waren beschreven met bloemennamen. Ook de vijver rond het kasteel bleek een echte goudmijn voor archeologen. In het depot bewaren we vele dozen met spullen die ooit door de kasteelbewoners door de ramen zijn gegooid, zoals porseleinen bordes en kopjes, glazen, inktpotten, flessen van bier en wijn, haar- en tandenborstels, toiletgerei, parfum- en apothekersflesjes.'

Eén van de Chinese deurstukken in het appartement de la belle alcôve had echter nog een opmerkelijke verrassing in petto. Het gaat om een afbeelding van de boeddhistische godin Guanyin, die wordt vereerd door twee kinderen. Rond hen vliegen vogels en vlinders en aan beide zijden staan bloemen- en fruitranken. Een bijna identieke scène hangt boven de deur aan de overzijde. Toen restauratrice Rosemie Cheroutre het papier aan de achterkant van de prent verwijderde, ontdekte ze een brief. 'Dit deurstuk werd, net zoals zijn overbuur, gemaakt door Sophie en Juliette d'Ursel in juni 1877', zo staat er te lezen.

Sophie (1851–1932) en Juliette (1853–1936) waren de dochters van hertog Leon d'Ursel en hertogin Henriëtte d'Harcourt. Ze hadden de Chinese goden en de kinderen uitgeknipt uit andere prenten en opnieuw gekleefd in een nieuwe collage. De planten en dieren waren afkomstig uit overschotjes van het blauwe Chinese behang, dat in dezelfde kamer hangt. Deze techniek werd 'découpage' genoemd en het was een

populair adellijk tijdverdrijf.

In de zomer van 1877 werd het blauwe behang geplaatst door een professionele behanger, die op ongeveer elke muur een boodschap achterliet: 'Fait par B. Huygelen, Tapisseur Puers 1877', 'Suite par Joseph Huygelen, Tapisseur à Puers. 1877', 'Cette pièce a été retapissié en 1877' en tot slot nog een soort gebed voor de zielenrust van de opdrachtgevers en uitvoerders:

© Stefan Dewickere

Sophie en Juliette d'Ursel, in 1873 geportretteerd door Claire Pauline de Ludre-Frolois, de moeder van hun schoonzus Antonine de Mun. Antonine was toen net gehuwd met Joseph d'Ursel, de oudere broer van beide meisjes. (privéverzameling).

'Priez pour le repos éternel de ceux qui ont présidé à ce travail et de ceux qui l'ont fait'. Terwijl Joseph Huygelen zich over het behang ontfermde, besteedden de zussen hun tijd aan het maken van de twee deurstukken. En aan het schrijven van een begeleidende brief ...

De tekst in die brief is op vele – soms cruciale – plaatsen onleesbaar geworden, zodat het lijkt alsof hij door de Staatsveiligheid gecensureerd werd. Toch is de essentie nog min of meer terug te vinden. In de eerste paragraaf noteert Juliette een beschrijving van haar zus, onder andere van 'le nez des d'Ursel': het relatief omvangrijke reukorgaan dat op veel familieportretten terugkeert en dat ook in de 21ste eeuw soms nog een wezenlijk familiekenmerk is. Als het over zichzelf gaat, is ze minder breedspakerig: ze is verheugd om op de wereld te zijn, trots om Belg te zijn, tevreden de zus van

Sophie te zijn en gelukkiger dan ze ooit zou kunnen zeggen te zijn. Het post scriptum is echter het opmerkelijkst: 'Dat hij die dit zal lezen, zich niet vergist in onze bedoelingen. Als ik tegen u over ons spreek, dan is dat opdat u aan onze zielen zou denken en dat u de tradities zou koesteren die we zo passioneel hebben liefgehad. Dat iedereen zijn persoonlijke belangen mag opofferen voor het algemeen belang, om het familiegevoel – dat ons altijd heeft gekenmerkt – te bewaren als onze kostbaarste schat. Wees gerust dat zolang dit geliefde huis overeind zal staan en bewoond zal worden door onze afstammelingen, onze schaduwen dikwijls de plaatsen zullen komen zegenen waar de leden van zoveel generaties samen gelukkig zijn geweest. Hingene, september 1877'.

Toen Sophie en Juliette hun brief schreven, waren ze respectievelijk zesentwintig en

vierentwintig jaar oud. In de volgende jaren zouden ze allebei een echtgenoot vinden. Sophie trouwde in 1879 met de graaf van Schönburg-Glauchau en verhuisde naar het Oost-Duitse Wechselburg. Drie jaar later huwde Juliette met de Franse graaf de Bourbon-Busset. Nu en dan kwamen ze nog eens op bezoek in Hingene en dan gingen ze hoogstwaarschijnlijk ook de godin Guanyin begroeten, wetend dat hun brief aan de toekomst daar verborgen zat. Nu, meer dan honderddertig jaar later, wordt hun geliefde huis niet meer bewoond door de afstammelingen van hun familie. Maar het staat nog steeds overeind, steviger dan ooit. Benieuwd of dat genoeg is voor Sophie en Juliette om ook nu nog door onze kamers te komen spoken ... ■

KOEN DE VLEGER-DE WILDE
Kasteel d'Ursel

AGENDA

Groot Ensemble Walter Boeykens

Zondag 12 augustus, maandag 13 augustus 2012
20 uur · 16/ 14 euro

Deze keer krijgt het Groot Ensemble Walter Boeykens goed gezelschap van Jurgen De bruyn (archiliuto en barokgitaar), Bart Jacobs (clavecimbel) en Cécile Kempnaers (zang).

Programma

Introductie, Thema en Variaties voor klarinet en strijkers van Weber

Strijkkwintet in G minor KV 516 van Mozart
Concerto nach Italienischen Gusto BWV 971 van Bach

Sonate d'intavolatura di leuto, Op. 1 VIII van Zamboni

Pur nel sonno almen tal' ora van Scarlatti
Wereldlijke cantata voor sopraan, twee violen en continuo

Info en reservatie
CC Ter Dilft
03 890 69 30
www.terdilft.be

Kasteel d'Ursel in vuur en vlam Compagnie Carabosse

Vrijdag 24 en 25 augustus 2012
vanaf 21 tot 1 uur · 5 euro

Lees meer op pagina 6 en 7.

Info en reservatie
www.terranova2012.be
of Info Cultuur 03 338 95 85

Open Monumentendag

Zondag 9 september 2012 · 10 tot 18 uur · gratis

Maak kennis met het gerestaureerde kasteel en zijn bewoners: de grote gebeurtenissen uit de geschiedenis, maar net zo goed de 'petite histoire' van alledag. Om 15 uur is er een concert van de zangklas van de muziekcademie o.l.v. Ludwig Jansegers met begeleiding op clavecimbel door Nicholas De Troyer.

Info
www.openmonumenten.be

© Boris Abalain

Dansen als een edelman

Zaterdagen 22 september, 20 oktober en
17 november 2012 · 10 tot 17 uur
100 euro voor de hele reeks
(inclusief lunches en dranken)

Wie zegt dat hij (nog) niet dansen kan, wordt in het najaar opnieuw verwacht in het kasteel. In de statige inkomhal leren dansmeesters je de passen en figuren van een hele reeks achttiende-eeuwse contredansen. De ideale voorbereiding voor de Winterbals!

Info en reservatie
Stichting Klassieke Dans
info@stichtingklassiekedans
0498 36 61 71 of 03 776 10 04

Steinwayrecital met Duo Versos

Zondag 30 september 2012 · 11 uur · 14 euro

Lees meer op pagina 8 en 9.

Info en reservatie
Kasteel d'Ursel

Recital DurlETFonds

Zondag 7 oktober 2012 · 15 uur · 14/12/10 euro

Pianorecital met Lester Van Loock op uitnodiging van het Emmanuel DurlETFonds.

Info en reservatie
Emmanuel DurlETFonds
03 238 98 64
of andrea.durlet@skynet.be

Liebesfreud, Liebesleid

Zondag 4 november 2012 · 11 uur · 14 euro

Fritz Kreisler, 'King of the violinists', was niet alleen een rastalent wanneer het aankomt op het ernstige repertoire. Ook prettige deuntjes, genre *Liebesleid* of *Liebesfreud*, waren zijn ding. Tamas Sandor (viool), Ayako Ochi (altviool) en Dieter Schützhoff (cello), drie strijkers van de Filharmonie laten Kreislers pretmuziek dialogeren met aanstekelijke muziekjes van Schubert en co. Wedden dat je fluitend de zaal verlaat?

Programma

Strijktrio in Bes, D 471 van Schubert
Serenade voor viool, altviool en cello in D, opus 8 van Beethoven
Serenade in C, opus 10 van Dohnányi
Liebesleid van Kreisler
Liebesfreud van Kreisler

Info en reservatie
Kasteel d'Ursel

BEELDBANK

Het kasteel in 3D

Wie vandaag op de oprit wandelt, heeft de indruk dat het kasteel in één keer werd ontworpen en gebouwd. Niets is echter minder waar: het is het resultaat van vier eeuwen bouwen, verbouwen en aanpassen. Gespreid over meer dan tweehonderd jaar werd het relatief bescheiden stenen huis van een rentmeester getransformeerd in een elegant paleis. Op basis van beschrijvingen, afbeeldingen en archeologisch onderzoek reconstrueerde burgerlijk ingenieur-architect Thomas Cornelis de verschillende fasen van deze bouwgeschiedenis. Hier zien we zijn model van de zogenaamde derde fase. Tussen 1609 en 1625 vervulde Conrard Schetz de linkervleugel met een galerij en liet

hij een tweede toren bouwen. Die werd via een rechthoekige voorbouw verbonden met de andere toren, zodat er een vierkante binnenplaats ontstond. Het hele kasteel werd voorzien van modieuze trapgevels en kruisvensters. De poorten, de luiken en de brug werden behalve in het traditionele groen ook in geel en rood geschilderd, niet toevallig de heraldische kleuren van de familie d'Ursel. Het interieur werd rijkelijk ingericht met goudleer, wandtapijten, muurschilderingen en blauw-witte faiencetegels. Op de gelijkvloerse verdieping van de linkertoren kwam een huiskapel, op de bovenste verdieping was plaats voor maar liefst 650 duivennesten. En helemaal boven op de torenspits werd er een constructie voor een ooievaarsnest gebouwd.